

ETT FRUSET KATTEGATT. Olle Jensen på Svensk Flyghistorisk Förening, ger följande bakgrund till fotot, som också kommer från SFF:s arkiv: "Lufttemperaturen bör ha varit väl under noll grader. Flygfart minst 150 km/h. Öppen sittbrunn och inget vindskydd. Handkameran vikt ca 5 kg. Kassett med sex glasplåtar som ganska snabbt kunde växlas mellan varje exponering. Fotografen, löjtnant Rosensvärd, var med största säkerhet iförd en rejäl vinterflygdräkt och kraghandskar av sälskinn samt ett lika väl tilltaget skydd för ansiktet. Själva fotografieringen gick till så att han stod upp i sittbrunnen och lutade sig över kanten för att ta sina bilder."

Isvintern som bet sig fast

Det började uppsluppet, men fick snart alltför dramatiska inslag såsom vattenbrist, 40 fastfrusna ångfartyg och lokförare som fick köra på känn. Så här gick det till under "Isvintern 1929".

VÅR HISTORISKA STAD

- Halmstad som det en gång var

Läs hela serien på:
hallandsposten.se/folkfamilj/varhistoriskastad

Halmstad drabbades i mitten av januari 1929 av två snöstormar som i kombination med kyla skapade kaotiska förhållanden. Telefon- och telegraflinjerna bröts. Tågtrafiken försenades och det eldades i staden som aldrig förr. Ur varje skorsten bolmade tjock rök. Detta var bara början på en av 1900-talets längsta och kallaste vintrar. Den kom i folkmun att kallas "Isvintern 1929".

I BÖRJAN AV februari utlyste Hallandsposten en tävling om vem som med amatorkamera kunde ta den bästa vinterbilden. Tönen var tidstypiskt käck. "Knappt var 10:e år få vi här på Hallands kustland vinter av det slag som nu råder. Sedan veckor ligger snö på marken. Ute på landsbygden gläder man sig åt det klingande slädföret och här i staden äro vi glada över att slippa slasket på gatorna. Med ett ord, det är en präktig vinter vi ha."

Det dröjde inte många dagar innan vintern blev ännu mer "präktig". Temperaturen vid kusten

kröp ner mot minus tjugo grader och låg kvar på en mycket låg nivå under flera veckor. Inledningsvis upplevdes detta som spännande. Hundratals Halmstadbor åkte med Bolmenbanan till Breared för att åka skidor, kälke eller rent av hästdragen släde. Ännu fler utnyttjade möjligheterna på Galgberget.

MED TIDEN UPPSTOD allt fler problem. Vissa brunnar frös och det gick inte att hämta vatten från dem. Även stadens vattenledning fick problem med leveranserna och tvingades använda vatten från Toftasjöarna. Detta var emellertid ibland gulfärgat och grumligt och konsumenterna klagade. Stadsingenjören Ragnar Lyttkens slog tillbaka. Han menade att bristen på vatten berodde på att konsumenterna lät kranarna rinna hela nätterna för att förebygga att ledningarna frös. Detta menade Lyttkens var ansvarslöst och lösningen var att i framtiden montera in individuella vattenmätare i varje hushåll. Då skulle var och en få betala för sin egen konsumtion.

Yrkesgrupper med utearbete drabbades hårt och en hel del verksamheter stannade upp. Ibland fanns ingen ersättning till arbetare då produktionen upphörde. Tågen

hade emellanåt också problem med snön, trots att tidens ånglok plögade ganska effektivt. Tyvärr yrde snön då över hela loket. Föraren kunde inte sticka ut huvudet och hade svårt att se signalerna. De fick beräkna lite på känn var stationerna låg och köra sakta med förseningar som följd.

Den största dramatiken utspelades sig emellertid i hamnen och på Kattegatt. Då isen lade sig till havs frös drygt 40 ångfartyg fast. Med tiden sinade provianten ombord. För en del tog också kolet slut. Då isen flyttade sig fanns också risken för att fartygen skulle skrivas ner och helt enkelt sjunka. I hamnen gjorde Halmstads nya ångbogsberbåt Ran god tjänst och höll Nissan och inloppet öppna. Ibland tvingades båten forcera cirka 30 centimeter tjock is men mycket mer än så klarade Ran inte med sina 350 hästkrafter.

NU GREP STATEN in och placerade två, senare tre spaningsflygplan i Halmstad. De startade och landade på Nissan. En lyftkran kunde ta upp dem på land där de tankades och reparerades. Detta blev ett stort folknöje att gå och titta på. Även större isbrytare sattes in på Kattegatt och kunde dirigeras från flygplanen som var utrustade

HP 23 FEBRUARI 1929. I mitten Bertil Norbergs vinnarbild.

med radio. Dessutom flög planen ut livsmedel till de nödställda fartygen och även till den danska ön Anholt. Paket firades ner på isen med hjälp av linor medan planen flög på lägsta säkra höjd.

Först i mitten av mars började snö och is att smälta. Två veckor senare förklarades Kattegatt som

isfritt och flygverksamheten på Nissan avvecklades.

Hur gick det med fototävlingen? Jo den vanns av skolynglingen Bertil Norberg från Slöinge. Motivet var bobsleigh-åkare troligen fångade i Breared. Bilden premierades då den mot en vintrig bakgrund var full av rörelse och liv.

ANDERS BERGENEK

Skribenten är aktiv i **Föreningen Gamla Halmstad**. Mer lokalhistoria hittar du på gamlahalmstad.se och på Facebook/[gamlahalmstad](https://www.facebook.com/gamlahalmstad).

